

Sexe i sexualitat avui

L'imperi dels sentits

El sexe, bé com a objectiu bé com a mitjà, s'ha convertit en l'estendard de la nostra societat i s'ha infiltrat en mons tan variats com la literatura, el cinema o la moda, afrontant, a vegades, reaccions d'ordre moral, religioses o no, que posen traves a la seua popularitat.

És possible imaginar una societat com la nostra, en qualsevol estadi de la seua evolució, on el sexe i, de manera més àmplia, la sexualitat no faça un paper si no fundamental almenys notori? Una sexualitat ben reglamentada fa viable la dinàmica social i, fins i tot, se'n transforma en reguladora. En aquest sentit, Claude Lévi-Strauss afirma que la prohibició de l'incest és la regla d'or que permet nodrir, i sobretot desenvolupar, una unitat social fomentant igualment l'intercanvi amb d'altres clans. Interdectes i reguladors, més coneguts com a cultura, garanteixen l'existència de l'estructura social. El món animal és instintiu, natural; l'humà, paradoxalment, es defineix més aviat com un cúmul d'accions, reaccions i elements que s'afegeixen i que complementen els fets de natura. La cultura és principalment artifici i repressió de l'instintiu, innat per definició, cada vegada menys apreciable en l'ésser humà, el qual, com més avança en la seua evolució, més s'allunya del seu estat de natura i, per tant, més refina o —per què no?— sofisticada actes i costums. En aquest sentit, la sexualitat concebuda de manera "natural" respon a l'acte de reproducció i a les reaccions més primitives, majoritàriament denunciades per la censura cultural. Ara bé, quan la sexualitat es transforma en un fet de cultura, quan pateix interdectes per part d'uns cànons, esdevé també objecte de la

imaginació. En aquest punt, conflueix amb la noció de plaer, quan juga amb allò que és prohibit, amb l'absència o la il·lusió, tot deixant de banda la seua relació amb la fecunditat. Erotisme i pornografia transgredeixen els límits de la moral, esquiven furtivament els tabús i es presenten com un món de frivolitat, de bellesa i plaer.

La nostra societat no considera solament la sexualitat com un element prohibit i sobre el qual s'han de llançar atacs, sinó també, unida a l'amor i a l'estima, com allò que assegura el manteniment de la parella o, en una altra escala, de la família. Aquesta visió de la sexualitat és lícita, tot i que l'estament eclesiàstic prefereix no parlar-ne. La passió per la carn dins del nucli familiar i dels seus membres ha d'estar continguda i vigilada pel *pater familiae*, el qual se suposa que es troba lliure de tota temptació. S'afirma com el guardià de la família contra qualsevol transgressió dels interdectes sexuals, com ara l'adulteri. Ha de salvaguardar la virginitat de la filla, iniciar el fill a la vida adulta i, especialment, refrenar les possibles "desviacions" de la seua dona.

El sexe pel sexe, el desig carnal per ell mateix, aquell que pot fer trontollar l'equilibri de la unitat familiar, no pot ser aprovat pels "guies espirituals". Arribats a aquest punt, la dona no pot ser perdonada; ella és l'element pervertidor. Concebuda

com un ésser insaciable, és la gran autora del pecat original, tot i que l'home, lliure i a la vegada esclau de les pulsions libidinoses en va ser el còmplice. A partir d'això no podem negar que som els hereus d'una humanitat que va inventar una concepció culpable de la sexualitat i que tots els esforços realitzats han estat per deslliurar el veritable amor del sexe, per *purificar* l'amor i, en definitiva, per descarnar-lo. Dins d'aquesta visió, la dona ha de ser controlada, ja que és ella, segons la cultura universal, la que ha aportat al món el pecat, la mort i el mal. Considerada com un ésser extraordinari, la dona està directament lligada a les forces ocultes de la natura: conserva i representa allò que queda de natural en el gènere humà. De caràcter i reaccions imprevisibles, sobrepassa, doncs, tot el que hi ha de preestablert; la dona entra en contacte directe amb l'alquímia, la màgia i els fets sobrenaturals: curiosament, el dissetè arcà del tarot és representat per una jove transformant l'aigua en or. Ésser passional, alhora adult i infant, dòcil i salvatge, la dona conserva un cúmul de pulsions que l'home, infinitament més banal i planer, encara que domine per la força, no aconsegueix refrenar.

ALLIBERAMENT SEXUAL:
LA CONSIGNA DEL NOSTRE TEMPS

Una repressió sexual, no solament per

1947

Cronologia d'una obsessió

En ple franquisme, arriba al nostre país *Gilda*. La imatge de Rita Hayworth cantant "Amado mio" mentre es traue els llargs guants es converteix en un dels primers símbols sexuals de la postguerra.

1948

Es publica a Amèrica l'informe Kinsey sobre el comportament sexual de l'home. És la primera vegada que el sexe es converteix en objecte d'estudi científic.

1949

Simone de Beauvoir publica *Le deuxième sexe*.

1952

1953

1955

1960

Les obres de l'escriptor italià Alberto Moravia són incloses a l'Índex, el llibre que conté la llista de totes les lectures prohibides per l'església i que no serà abolit fins l'any 1966.

Hugh Hefner crea el magazine *Play Boy*, una revista que pretén casar sexe i cultura. Als anys setanta va arribar a tirar 7 milions d'exemplars.

Dues estrelles de cinema fan trontollar el món: la nord-americana Marilyn Monroe i la francesa Brigitte Bardot. Aquest mateix any es publica a França *Histoire d'O* (publicat en català el 1990)

Gran èxit de *La Dolce vita*, la pel·lícula de Federico Fellini en què l'explosiva Anita Ekberg es banya a la Fontana di Trevi.

part de l'home sobre la dona, sinó també de l'home sobre ell mateix, esclau de la seua pròpia moral, que li ha provocat —i amb qui ha mantingut— tensions al llarg de segles, comença ara a perdre cos. En un moment on el consum, l'acceleració del ritme de vida, l'escepticisme enfront d'una religiositat que intenta competir amb la carrera científica, l'espiritualitat i la moral es posen en dubte en pro d'una moral menys repressora, i un alliberament sexual il·lusòriament femení amaga sota l'estat de la realitat un reconeixement per part

de dos pols de pertànyer a un mateix sexe. L'alliberament sexual intenta salvar l'home i la dona del que és artífici sexual i il·lusió. Aquesta tendència naturalista posa en perill el joc de la seducció basat en l'absència, el tabú i el mateix desig de transgredir-lo. Els papers tan marcats fins ara, gairebé histèrics, s'esborren sota un núvol de confusió. La transsexualitat ho trasbalsa tot: la dona ja no és el destí de l'home i aquest ja no pot comportar-se com la seua presa.

Malgrat tot, el sexe com a element central del llenguatge psicoanalític i, especialment, publicitari continua sent la punta de llança d'una societat mediàtica com la nostra. L'omnipresència del sexe és un factor determinant i distintiu del món occidental. Vendre sexe i vendre mitjançant el sexe, dues constants per a assegurar-se l'èxit. En aquest punt, associar sexe i prostitució seria plantejar el problema des d'un punt de vista moralista, incomplet i desfasat. És veritat que part del negoci del sexe o, més específicament, de la carn, passa als prostíbuls, cases de cites, saunes o al mateix carrer. Un negoci amb una clientela de reprimits, estranys i solitaris que ha vist créixer molt ràpidament els desitjos més

Les relacions homosexuals s'normalitzen, encara que amb dificultat.

variats i refinats que puga donar la cultura del sexe. La clientela no ha canviat. S'han sofisticat gustos i costums.

Pinzellades, més o menys aparents, més o menys dissimulades, marquen el cinema, la literatura, la moda i, especialment, la publicitat. Sexualitat i sensualitat, acosten el gran públic, de manera extremadament eficaç, al producte anunciat, i aconseguen simultàniament crear la necessitat i contagiar la imatge d'un nou ésser, de caràcter i moral completament nous.

El consum lligat al sexe es fa evident en el món de la moda. Línies i dissenys més atrevits fan lluir de manera real o il·lusòria, un cos que cobra cada vegada més expressivitat. Més íntimament, la roba interior cara i luxuosa, surt de la seua categoria de complement i rep una identitat pròpia; en harmonia amb el físic, és pensada per a ser mostrada.

La importància donada al físic comporta conseqüentment una revisió de les relacions sexuals, una normalització d'aquestes. Homosexualitat i heterosexualitat, a la llum del gran públic, comencen un procés, lent, d'equiparació. La imatge de la parella ha perdut la rigidesa i l'hermetisme que havia tingut fins al Maig del 68.

Igualment, se'n deriva una nova concepció d'una relació més independent i flexible, solament travada per l'amenaça, des de fa un temps, de la sida.

EL PES DE LA MORAL

La sida, que en un primer moment afectava sobretot els homosexuals i els toxicòmans, ara s'ha estès a la resta de la societat. L'epidèmia, a les portes del segle XXI, quedarà com el símbol de la inquietud generalitzada enfront de les promeses que la ciència no ha sabut mantenir. A la

“democratització sexual”, la sida, de caràcter totalitari, es presenta com el principal obstacle i censura de les llibertats obtingudes: la pena de mort torna a instaurar-se, ara arreu del món. Aquesta plaga frena indefectiblement el moviment alliberador que s'estava duent a terme des de fa dècennis. En una era de realitat objectiva en què la mítica, la religió i les supersticions semblaven elements del passat, la sida ha fet recobrar en la població valors tradicionals contra els quals va lluitar la generació del 68: la fidelitat a la parella esdevé un deure forçat enfront d'un perill imminent i real, malgrat que l'augment de l'ús de la contracepció se sent de manera notable.

L'església ha sabut traure profit d'una epidèmia semblant. Aprofitant els efectes d'aquesta, no ha tardat a exaltar i difondre de nou les relacions conjugals, durament afectades per la mutació de les mentalitats. Al mateix temps, l'església i, personalment, el papa Joan Pau II ataquen despietadament la cohabitació de parelles fora del matrimoni, el divorci i, més encara, l'avortament, tots tres, segons ells, fruit del nihilisme regnant i del desordre d'aquesta fi de segle.

Eliseu T. Climent

1962

Amb el seu paper en *007 Llicència per a matar*, Sean Connery-James Bond es converteix en el primer símbol sexual masculí. La pel·lícula barreja enginyosament espionatge, acció i sexe. A Alemanya s'inaugura el primer *sex-shop* del món.

1965

A Itàlia, naix Valentina, el còmic creat per Guido Crepax. L'heroïna és una fotògrafa que es passa el dia somiant. Sodomosexualitat de qualitat. Mentrestant, a França, apareixen les primeres aventures de Barbarella, còmic on l'erotisme s'alterna amb la ciència-ficció.

1965

La modista anglesa Mary Quant posa de moda la minifaldilla. Els carrers del món s'omplen de noies que ensenyen les cames sense complexos.